

Türkiye’de Sınıf İçi Eğitimde Cezanın Etkisi: Disiplin Kurallarının Bilimsel Uygulanması

The Impact of Punishment in Classroom Education: Scientific Application of Discipline Rules

Mustafa Tekke *

Bayram Özer**

Ebru Taş **

Öz

İstenmeyen bir davranışı ortadan kaldırmak için oluşturulup ortaya konulan uyarıcıya ceza denir. Ceza, yeni ve istenilen davranışların oluşmasını sağlamaz. Sadece eski öğrenilmiş davranışların sönmesini sağlar. Eğitimin temel hedefi öğrencilere yeni ve istenilen davranışları kazandırmaktır. Bu çalışmada; edimsel koşullanmada yer alan ceza türlerinin öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanılmasında son 14 yılı kapsayan 2003-2017 yıllarında hem nitel hem de nicel yapılan çalışmalar incelenmiştir. Ceza türlerinin, öğretme-öğrenme faaliyetlerindeki yeri ve önemi belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla ilgili literatür araştırılmış ve incelenen makaleler sonucunda tablolar oluşturularak veriler değerlendirilmiştir. İncelenen makaleler sonucunda cezanın hiç kullanılmamasının mümkün olmadığı saptanmış, uygulanan cezaların çoğunlukla psikolojik cezalar olduğu görülmüştür. Bu cezaların uygulanmasının temel amacı hepsinde ortaktır. Cezaya daha çok kurallara uymamayı üstünlük olarak gören sorunlu öğrenciler maruz kalmaktadır. Fakat bölgesel olarak farklı yerlerde uygulanan çalışmalarda sosyal düzeyleri düşük olan yerlerin bulunduğu okullarda ceza yöntemleri daha çok kullanılmaktadır. Doğuda ve batıda bulunan bölgelerde bu fark açıkça görülmektedir. Batı bölgelerdeki öğretmenlerin, davranış bozukluğu ile ilgili baş etme yöntemleri daha çok bilimsel yöntemlere yakın olduğu tespit edilmiştir. Çalışmalardan elde edilen ortak sonuçlara göre; uygulanan cezalarda bireysel farklılıklar dikkate alınmalı, cezaların farklı öğrencilerde farklı tepkilere sebep olduğu, davranış bozukluğu olan öğrenciler de cezanın etkili ve yararlı olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencinin neden cezaya maruz kaldığını anlaması sağlanmalıdır. Bunun yanında ceza yöntemlerinin sınıf mevcuduna göre uygulandığı ve kalabalık sınıflarda daha çok cezaya başvurulduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf içi eğitim, ceza, disiplin, öğrenci, okul

Abstract

The proposed stimulus to eliminate unwanted behavior is called punishment. Punishment does not lead to new and desired behaviors. It only allows old learned behavior to stop occurring. The main objective of the education is to provide students with new and desired behaviors. In this study; the studies conducted in the last 14 years were addressed in the use of the punishment types in the operant conditioning in the teaching and learning activities by looking at the qualitative and quantitative studies. It is aimed to determine the place and importance of the types of punishment in teaching-learning activities. For this purpose, the related literature has been researched and as a result of the articles reviewed, tables have been prepared and the data has been evaluated. As a result of the articles reviewed, it was found out that it was not possible not to apply for the punishment, mostly among punishment types, psychological punishments are commonly applied. The basic purpose of these penalties is essentially identical. The problem is exposed to problematic students who consider not to abide by more rules. However, in regionally applied researches, punishment methods are used more frequently in schools with low social levels. This difference is evident in the eastern and western regions. It has been determined that instructors in the Western regions are more likely to cope with behavioral disorders using scientific methods. According to the common results obtained from the studies; in the punishments applied, the individual differences should be taken into consideration. It should also be ensured that the student understands why he is subject to punishment. Besides, it was understood that the punishment methods were applied according to the class size and more punishment was applied in the crowded classes.

Keywords: Classroom education, punishment, discipline, student, school

* Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, mustafatekke@gmail.com

** Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ozer_bayram@gmail.com

*** Öğrenci, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ebru.tas.4689@gmail.com

GİRİŞ

Sınıf içi eğitim öğrencilerle yüz yüze gerçekleştirilen ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin büyük oranda yapıldığı yer olarak görünmektedir. Öğrencilerin istendik davranış değişikliğinin bu ortamlarda öncelikle başarılması beklenir (Özdemir, 2007). Bunun sorumluluğu sınıf lideri konumundaki öğretmenlere aittir. Öğretmenler sınıfıçi öğrenme ortamını öğrencileri destekleyecek ve öğrenmesine katkı sunacak şekilde düzenlemeye çalışırlar. Ancak bunu yaparken öğretmenlerin sınıf içi eğitimde karşılaştıkları bir takım sorunlu davranışlar bulunmaktadır. Bu aslında insan faktörünün olduğu her ortamda beklenen bir durumdur. “Hemen her eğitim ortamında, önemli ya da önemsiz sorun yaratan pek çok davranışa rastlanır” (Kıran & Çelik, 2015, s. 257).

Pek çok sınıfta ve pek çok çeşitte istenmeyen öğrenci davranışı gözlemlemek mümkündür. Ancak bu davranışların hepsinin istenmeyen davranış olup olmaması, her zaman davranışla ilgili değildir. Yapılan herhangi bir davranışın sorun olarak nitelendirilmesinde öğretmenlerin mesleki anlayışı çoğunlukla önemlidir. Çünkü öğretmen, meslek anlayışını otoriter tutum üzerine kurgulamışsa, sınıf içerisindeki masum öğrenci hatalarına bile sert tepki gösterebilir, bu ise davranışın gerçek anlamda sorun mu yoksa öğretmene göre mi sorun olup olmadığının anlaşılmasını zorlaştırır (Özer, Bozkurt ve Tucay, 2014). Özellikle eğitimde sorunlu davranışların varlığı öğretmenler tarafından mücadele edilmesi gereken bir durumdur. Dolayısıyla karşılaşılan her türlü sorunlu davranışta bulunan öğrenciler sorunlu öğrenci konumuna düşmektedirler. O halde herkesin üzerinde anlaşıtı sorunlu davranış listelemek ve tanımlamak oldukça zordur. Fakat bu sorunlu davranışlar kısaca dört ana başlık şeklinde sıralanabilir: öğrencinin kendisinin ya da sınıf arkadaşlarının öğrenmesine engel teşkil etmesi, güvenliklerini tehlikeye atması, sınıfı araç ve gereçlere zarar vermesi ve sosyalleşmeyi engellemesi (Kaya, 2002).

Bu sınıflamanın haricinde sınıfta sıklıkla gözlenen sorunlu öğrenci davranışlarına; uygunsuz davranış, ders ile alakasız işle uğraşma, derse geç gelme, başkalarıyla konuşma örnek olarak gösterilebilir. Öğretmenler, öğrencilerin istenmeyen bu davranışları karşısında yapılabilecek karşı tepkilerden biri olan ceza yöntemine başvurumaktadırlar. Ceza “organizmaya davranışının ardından istemediği bir şeyin verilmesi” (Işık, 2017, s. 408) olarak tanımlanır. Özellikle ceza “bir davranışın bastırılması veya azaltılmasıdır” (Woolfolk, 2015, s.428) ve olumsuz bir davranış önlemek için verilen uyarıcıyı kapsar. Ceza ayrıca sınıfı disipline etme amacıyla kullanılır (Jones & Jones, 1998; Yılmaz & Babaoğlu, 2013). Örneğin; “ödevini yapmayan öğrenciye, öğretmenin düşük not vermesi” davranışın azalması amaçlı uygulanır. Organizmanın davranışını azaltmak iki şekilde olabilir. Ceza olabilmesi için, ya organizmanın hoşuna gitmeyen bir uyarıcıya maruz kalması, ya da hoşuna giden bir uyarıcıdan mahrum bırakılması gerekir. İlkine birinci tip ceza, ikincisine ikinci tip ceza denilmektedir.

Cezanın hiç kullanılmaması mümkün olmayabilir (Korkmaz, 2003). Önemli olan, cezanın zararsız ve etkili olabileceği şekilde durumlar oluşturmaktır (Kuzgun, 1997). Örneğin “psikolojik cezalar” (Yılmaz & Babaoğlu, 2013). Alternatif tepkiler ödüllendirildiği zaman, istenmeyen davranışın ortadan kaldırılması mümkün olabilir (Aypay, 2017a). Bir tepkiyi azaltmak için kullanılan ceza ise bireye hoş olmayan bir uyarıcı sunmaktadır. Davranış değişikliğinde asıl önemli olan olumlu pekiştirme (Alpay, 2017b). Ceza, yeni ve istenilen davranışların oluşmasını sağlamaz. Sadece eski öğrenilmiş davranışların sönmesini sağlar. Eğitimin temel hedefi öğrencilere yeni ve istenilen davranışları kazandırmaktır; eskilerin körelmesini sağlamak değil. Ceza sınıf içi eğitimde (örn. fiziksel ve sosyal cezalar) sürekli tekrarlandığında öğrenciler üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir. Öğrencilerin okul hayatından nefret etmesine ve bireyin gururunun incinmesi gibi duygusal problemlere sebep olabilir. Cezanın sakıncalarından biri de cezalandırılan birey bu durumu derslere, öğretmenlere, arkadaşlarına ve okula genelleyebilirler. Cezalandırıldığı bu ortamı, ortamdaki kişileri sevmemeye başlar ve bu ortamdaki uzak durur. Bu bağlamda cezanın uygulanmasında

azami hassasiyet ve sakıncaları göz önünde bulundurarak etkin öğrenme durumları yaratılabilir (Aypay, 2017a).

Ceza’nın uygulanmasına dair bazı önemli hususlar vardır. Ceza istenmeyen davranışı uzun süreli ortadan kaldırılabir ancak önemli olan hoş olmayan davranışı bastırmak değil, uygun davranışı geliştirmektir (Aypay, 2017a). Skinner elektrik şoku deneyini gerçekleştirdiğinde farenin butona basma davranışının hemen durdurduğunu görmüştür. Düğmeye basmaktan vazgeçme hızı şokun hemen ya da sonra verilmesine ve şiddetine bağlıdır. Ceza bir davranıştan sonra verilirse, davranışın görülme sıklığı azalır. Bir uyarıcının ceza olması için, bireyin davranışı üzerindeki etkisine bakmak gerekir (Özcan, Dolu, & Gül, 2011). Öğretmenin kızıp sinirlenmesi bazı öğrencilerin davranışını azaltırken bazı öğrencilerin davranışlarını etkilemeyebilir. Edimsel koşullanmaya göre, davranışın sıklığını azaltmayan bu tür etkisiz uyarıcılar ceza niteliği taşımaz. Örneğin, sınıfta yaramazlık yapan öğrenci müdürün odasına giderek, sınıfta olmaktan kurtuluyor ve rahatlıyorsa, bu bir ceza değildir. Aynı durum pekiştirici için de geçerlidir. Öğretmenin pekiştirici amacıyla verdiği bir uyarıcı, öğrencinin istenilen bir davranışı devam ettirmesini sağlamayabilir.

Ceza, teoride istenmeyen davranışı azaltmak için kullanılmakla birlikte, uygulamada ancak istenmeyen davranışı bir süre baskı altına almaktadır. Ayrıca, ceza ile organizmaya ne yapmaması gerektiği vurgulanmakta ancak ne yapması gerektiği doğrudan belirtilmemektedir. Ceza ortadan kalktığında istenmeyen davranışlar tekrar ortaya çıkabilir. Ayrıca ceza başka istenmeyen davranışların da ortaya çıkmasına neden olabilir (Anı, 2014). Bu çalışmada Türkiye’de son 14 yılda cezanın okullarda nasıl ve ne kadar uygulandığı ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir. Literatür taramasında elde edilen verilerde öğretmenlerin sınıfta uyguladıkları cezalar ve cezaların türleri değerlendirilmiştir. Bu amaçla cezanın uygulanmasında anlamlı farklılıklar değerlendirilip başka olumlu alternatif yöntemlere başvurulma durumu ele alınmıştır.

YÖNTEM

Sınıf içi eğitimde uygulanan ceza türlerinin, öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanılmasında Türkiye’de son 14 yılı kapsayan 2003-2017 yıllarında hem nitel hem de nicel yapılan çalışmalar ULAKBİLİM ve Google Akademi veri tabanları dikkate alınarak incelenmiştir. Ceza türlerinin öğretme-öğrenme faaliyetlerindeki yeri ve önemi belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla ilgili literatür araştırılmış doküman analizi yöntemi uygulanmış ve incelenen araştırmalar sonuç bölümünde tablo oluşturularak veriler değerlendirilmiştir (Tablo 1). Nitel araştırma verilerinden olan doküman analizi “ yazılı ve elektronik(bilgisayar tabanlı ve İnternet üzerinden iletilen) materyallerin- belgelerin gözden geçirilmesi veya değerlendirilmesi için sistematik bir süreçtir”.(Bowen, 2009, s.27) biçiminde tanımlanmaktadır. Döküman analiz bu şekilde sistematik bir değerlendirme olup bu çalışmada Türkiye’de sınıf içi cezaya dair yapılan çalışmaları incelemiştir.

BULGULAR

Tablo 1. 2003-2017 Yılları Arasında Eğitimde Cezaya Dair Yapılan Akademik Araştırmaların Değerlendirilmesi

Araştırma No	1	2	3	4	5	6	7
Yayın yılı	2003	2007	2012	2013	2015	2017	2017
Araştırma Bölgesi	Gazi Üniversitesi, 200 öğretmen adayı	Batı Karadeniz 20 öğretmen	Onsekiz Mart Üni. 163 öğretmen adayı	Şırnak 190 sınıf öğretmeni	Ankara ve Girne 28 öğretmen	Erzurum 297 ilkokul öğrencisi	Eskişehir 120 lise öğrencisi
Uygulanan cezalar	Fiziksel	Fiziksel, Sosyal Psikolojik	Fiziksel, Sosyal Psikolojik	Fiziksel, Sosyal Psikolojik	Psikolojik	Fiziksel, Sosyal Psikolojik	Fiziksel, Sosyal Psikolojik
Uygulanan ceza çeşitleri	Tokatlama, Kulak çekme, Sopa ile vurma, Cetvelle vurma, İtme, sarsma, Yumruklama, Tekmeleme, Saç çekme, Eller havada tek ayak üzerinde durma,	Öğrenci ile yüksek sesle konuşma, Ben mesajı verme, Kaş, göz ve mimik kullanma, Tahtaya kalkıp sınıfa sırt dönme, Sevdiği şeylerden mahrum bırakma, (+) , (-) verme, Ayakta durdurma,	Tehdit etme, Tek ayak üzerinde durdurma, Arkadaşından ve grubundan ayırma	“şşhh ve dur” gibi ifadeleri direktifleri tekrarlama, davranışı görmezden gelme, göz teması kurma	Göz teması kurma, ismini söylemeden azarlama, soru sorma, tehdit etme, fiziksel yakınlık, mizah kullanma, eleştirme	Yerini değiştirme, Oyun oynatmama, Söz hakkı vermeme, Teneffüse çıkmama, Tahtaya yüzünü dönme, Sınıf dışında bekletme Müdüre yollama, Öğretmenin yüzünü çatması, Bağırma, Yazılanın silinerek	Evde ağırlıklı olarak özgürlükleri kısıtlayan ceza verme, okulda ise daha çok toplum içinde rencide edici cezalar verme

* Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, mustafatekke@gmail.com

** Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ozer. bayram@gmail.com

*** Öğrenci, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ebru.tas.4689@gmail.com

	Okul bahçesinde koşturma, İki çocuğu birbirine tokatlatma	Müdüre götürme Çocukların yerlerini değiştirme, Yemek vermeme, Bağırma, Sopa ile vurma, Kulağını çekme...				tekrar yazdırılması, Kapı önünde bekletme Kaba etine yavaşça vurma	
Ceza gerekçesi	Öğrencilerin olumsuz davranışları	Engelli öğrencilerin problemleri davranışları	Sınıf disiplinini sağlamak	Sınıf disiplinini sağlama	Öğrencinin olumsuz davranışları	Sınıf disiplinini sağlamak	Çoğunlukla bedel ödetmek ve acı çektirmek amacıyla
Cezayı verenin asıl nedeni	sınıf yönetimi ya da öğretim yönetimi eksikliği	Sınıf kontrolünü sağlama ve problemleri davranışların çözümü	Cezayı etkili bir araç olarak görme	Problemleri davranışların çözümü	Problemleri davranışların çözümü	Sınıf kontrolünü sağlama ve problemleri davranışların çözümü	Sorunlu davranışı olan öğrenciyi incitme
Araştırmanın Sonucu	Fiziksel cezanın adil bir ceza olmadığı, istenmeyen davranışları düzeltmediği ve yeni problemlerin ortaya çıkmasına, öğrencilerde okula ve derse karşı olumsuz tutumların gelişmesine neden olduğu	Öğretmenlerin problemleri davranışları ortadan kaldırmak için gerekli çabayı göstermedikleri, planlı bir şekilde kullanacakları ceza tekniklerini belirlemedikleri ve uygulamadıkları	Öğrencilere ceza verme eğiliminin arttığı, davranış ve gelişimlerinin ödülle desteklenmediği sınıf ortamlarında öğrenci davranışlarının olumlu yönde gelişmediği	Psikolojik ve sosyal cezaların kullanımıyla disiplinsiz davranışlardan uzaklaşabileceği belirtmişlerdir.	Öğretmenlerin ceza yöntemleri, bilimsel yöntemlere dayanmamaktadır	Cezaların etkili ve yararlı olduğu fakat Davranış bozukluğu olan öğrenciler de cezanın etkili olmadığı cezaların farklı öğrenciler de farklı tepkiler ortaya çıkardığı	Cezayı kullanmak yerine doğru davranışların kazandırılmaya çalışılması ve bu konuya yeterli zaman ayrılmasının daha doğru olduğu

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tablo 1’de görüldüğü kadarıyla ülkemizde yapılan araştırmalar sınırlıdır. Araştırmaların bulguları tablo halinde karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Uygulanan ceza yöntemlerinin gerekçesinin tüm çalışmalarda, sorunlu davranışları engellemek ve eğitim-öğretim hayatında disiplini sağlamak olduğu anlaşılmıştır. Cezanın uygulanmasının hoş karşılanmadığı fakat hiç uygulanmaması gibi bir durumun oluşmadığı araştırmalarda açıkça görülmektedir. Ayrıca fiziksel şiddet içeren cezaların da uygulandığı görülmektedir. Bunun yanında psikolojik ve sosyal cezalar yöntemine başvurulduğu görülmektedir. Psikolojik ve sosyal ceza yöntemleri uygulamada, öğretmenlerin çalıştıkları bölgeye göre anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Kırsal kesimde ve doğu bölgelerinde çalışan öğretmenler psikolojik ve sosyal cezaları daha fazla kullanmaktadırlar. Bunun yanında sosyal düzeyleri düşük olan yerlerin bulunduğu okullarda ceza yöntemleri daha anlamlı biçimde kullanılmaktadır.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin karşılaştıkları disiplinsiz davranışların başlıca sebebi ailedir (Alpay, 2017a; Mahiroğlu & Buluç, 2003). Belki de bu öğretmenler açısından ceza kullanma eğilimine sebep olabilecek en önemli etkidir. Çocuğun ilk eğitim aldığı kurumun aile olduğu düşünülürse, ailede gerekli sorumluluk ve bilinçte yetiştirilmediğinde, sınıf içi eğitimde istendik davranış sergilememesi öğretmenlerin sorunlu davranışla karşı karşıya kalması anlamına gelmektedir. Diğer bir bölgedeki araştırma bulgularına göre ise öğretmenin yapısal ve sınıf yönetimi becerisi ile ilgili bilgisinin eksikliğine dayandırılmıştır. Bunun için öğretmenlere sınıf yönetimi ve disiplini hakkında etkili bir eğitim verilmelidir. Öğretmen adaylarının sınıf içi disiplini sağlamada ceza yöntemlerine yüksek düzeyde başvurmaları, sınıf yönetiminde cezayı etkili bir araç olarak gördüklerini gösterir. Ayrıca sınıfta öğretim konusunda yetersiz olan öğretmenler öğrencileri kurallarla ve sınıf yönetimi ile kontrol altına almaya çalışmakta ve bu arada da bazı durumlarda öğrencilerin kişisel haklarını engelleyerek onları kontrol altına almaya çalışmaktadırlar (Özer, 2013). Aslında burada öğretmenin yapması gereken sınıfta öğrenciler için özel alanı ve kendi sorumluluğu altındaki alanı tanımlamak olmalıdır. Bu şekilde öğrenciler hangi davranışlarının istendik hangilerinin istenmedik davranış olduğunu bilecek ve bu şekilde sınıf içerisinde daha az sorun yaşanacaktır.

Eğitim-öğretim sürecinde sınıf içi disiplini sağlamada farklı uygulamaların benimsenmesi gerekir. Örneğin; uyarma, konuşma, ailesi ile ilişki kurma, anlaşma yapma, kuralların önemini anlatma gibi farklı iyimser yöntemler tercih edilebilir. Henüz meslek hayatına atılmamış öğretmen adaylarının sınıf yönetimini gerçekleştirmek için psikolojik ve fiziksel cezaları kullanım ölçüt düzeyine her zaman katılmaları dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Bu aşamada öğretmen adayı yetiştiren üniversitelerin sınıf yönetimi konusunda detaylı eğitim verilmesine özen gösterilmelidir. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını önlemeye yönelik geliştirilen kuralların bilimsel yöntemlere dayanmadığı öngörülmüştür. Buna yönelik geliştirilen disiplin kurallarının bilimsel kurallara dayandırılması gerekmektedir. Kuralların herkes tarafından kabul edilmesi ve saygı duyulması için iç motivasyonunun oluşturulması gerekir. Bunun için okul ve öğrenci işbirliği içinde olmalıdır. Öğretmen adaylarının da sınıf içi eğitimde cezanın kullanımına dair görüşlerindeki isteklilik, aslında öğretmen adaylarına verilen eğitimin de yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Kişi sayısı da araştırmalarda özellikle belirtilmiş önemli kavramlardan biridir. Sınıf mevcut sayısına göre fiziksel cezaları anlamlı olarak daha fazla kullanma durumları tespit edilmiş, sınıf mevcudun kalabalık olduğu yerlerde daha çok cezaya başvurulduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu alanda Türkiye’de yapılan araştırmalar az olmakla birlikte yapılan çalışmaların da yeterli oranda ampirik çalışma olmadığı, genel itibarıyla doküman analizi ve görüşme gibi nitel

* Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, mustafatekke@gmail.com

** Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ozer. bayram@gmail.com

*** Öğrenci, Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ebru.tas.4689@gmail.com

çalışmalar içermesi sonuç çıkarım açısından güvenilirlik konusunda yeterli olmamaktadır. Dolayısıyla daha kapsamlı ampirik çalışmalar yapıp hem öğrenci hem öğretmen hem de aileleri dahil eden çalışma gruplarının kullanılması, geçerlilik ve genellenebilirlik açısından olumlu sonuçlar verebilir. Ayrıca bu çalışmada değerlendirilen nicel çalışmaların istatistiksel verilerinin belirtilmemesi bu çalışmanın sınırlılıklarından biridir.

İncelenen literatür ve yapılan araştırmalar neticesinde sınıf içi eğitimde cezanın minimum uygulanması için bazı önerileri madde madde ifade edilebilir. Bunlar;

- Sınıfta görülen sorun davranışların çoğu kurallara uyumla ilgilidir. Eğer kurallar öğrenciler ile birlikte oluşturulur, geliştirilir ve uyma kararı alınır, bu konudaki sorun davranışların oranı azalacaktır. Kurallara uymayı kolaylaştıran etkenlerden biri kural ifadelerinin anlaşılır, kibar ve somut davranış cümleleriyle belirtilmesidir. Örneğin; “Başkaları konuşurken konuşma” biçimindeki bir kural, “Her öğrenci bir diğeri konuşurken dikkatlice dinlemeli” biçiminde düzeltilebilir.
- Her bireyin duygusal, zihinsel ve düşünsel gelişimi birbirinden farklıdır. Bu farklılık göz önüne alınarak her öğrenciye uygun açıdan yaklaşılmalıdır.
- Sınıf içinde kuralların ve eğitsel etkinliklerin demokratik bir şekilde uygulanmasına dikkat edilmelidir.
- Her öğrenci ya da bireyin alınan kararlarda katılımına fırsat tanınmalıdır.
- Sınıf ya da okul içinde bireyin nasıl davranması gerektiği ya da davranılması hoş ve adil olmayan kuralları gerekçeleriyle birlikte karşı tarafın anlayacağı şekilde, ılımlı bir dilde ve sevgi sözcükleri kullanılarak anlatılmalıdır.
- Öğretmen, yöneticilik rolünü en uygun şekilde gerçekleştirmeli ve özveri isteyen bir mesleğin üyesi olarak “sevgi” merkezli davranmalıdır.
- Sınıf yönetimi konusunda yapılabilecek uygulamalar ve çözüm konusunda öğretmen adaylarına detaylı bilgi sunulmalıdır. Mümkünse psikolojik cezalar kullanılmamalı, yerine sosyal veya fiziksel cezaların kullanımı en son aşamada düşünülmelidir.
- Öğrenciye ceza verilmek zorunda kalındığı durumlarda, öğrencinin neden ceza aldığını anlamlandırabilmesi sağlanmalıdır.
- Öğrencinin ilgi, gereksinim ve gelişim özelliklerine göre uygun seçilen yöntem ve teknikler, sorun davranışların yaşanmamasında önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmen çok iyi bir dinleyici olmalı, konuyu açık ve sade bir dille anlatmasının, öğrencinin anlama yeteneğini arttıracığını bilmelidir.
- Öğretmen sınıf ortamında otoritesini korumayı bilmelidir.
- Öğrencinin bilgiye kendisinin ulaşması sağlanmalı, yani yapılandırmacı yaklaşımla öğretim süreci gerçekleştirilmelidir.
- Öğrencilerinin problemlerinin çözümünde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden yararlanmasına yardım edilmelidir.
- Sınıf ortamındaki öğrenci sayılarının eğitim ve öğretime uygun normal sayıya indirmenin çareleri bulunmalıdır.
- Öğretmenin disiplin kurallarını öğrencilerine öğretmesinin, öğrencilerin öğrenmesine ve sınıf ortamındaki ilişkileri düzenlemeye yardımcı olacağı öğrencilere açıklanmalıdır.
- Velilerle işbirliği içinde olunmalı, öğrencilerin ve ailelerin her türlü sıkıntılarını paylaşmasına fırsat verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alderman, T. (2001). In Good Discipline One Size Doesn't Fit All. *The Education Digest*. <http://www.eddigest.com>, 38-41.
- Alpay, A. (2017a). Akademik Bağlamda Ceza Hassasiyeti nin Ebeveynlik Tarzı ve Cinsiyet ile İlişkileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 20-37. <https://doi.org/10.21764/efd.79771>
- Aypay, A. (2017b). Ergen Gözüyle Ceza ve Etkileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 249-268.
- Aydın, A. (2008) Eğitim Psikolojisi, Ankara, Pegem akademi
- Aydın, B. (2005) Gelişim ve Öğrenme, Ankara, Nobel yayın dağıtım
- Apaydın, Ç. & Manolova, O. (2015). Sınıf İçinde Uygulanan İnfomal Cezaların Analitik Hiyerarşi Yöntemi İle Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 23 (1), 105-122
- Babayiğit, Ö. & Erkuş, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Pekiştireç ve Cezaların Etkililiği. *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Dergisi*. 25 (2), 567-580.
- Bacanlı, H.(2017) Eğitim Psikolojisi, Ankara, Pegem akademi
- Balay, R. (2002). 2000'li Yıllarda Sınıf Yönetimi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Çelik, İ. & Eratay, E. (2007). Kaynaştırma Sınıfı ve Özel Eğitim Sınıfı Öğretmenlerinin Sınıflardaki Zihin Engelli Öğrencilere Yönelik Pekiştireç ve Ceza Uygulamalarının Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 7 (1)
- Demir, M.K., Şahin, Ç. & Kartal, O.Y. (2012). Öğretmen Adaylarının Sınıf İçi Disiplin Sağlamada Tercih Ettikleri Ceza Uygulamalarının İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14 (2), 71-86
- Deniz, M.E. (2015) Eğitim Psikolojisi, Ankara, Maya akademi
- Gündüz, B.ve Çapri, B. (2015) Eğitim Psikolojisi, Adana, Karahan Kitabevi
- Hamarta, E. (2017). Eğitsel Rehberlik. Engin Deniz ve Atılğan Erözkan (Eds.) Psikoloji Danışma ve Rehberlik (11. Baskı) . Ankara: Pegem Akademi
- Kaya, Z. (2002) Sınıf Yönetimi, İstanbul, Pagema Yayıncılık
- Kıran, H. & Çelik, K. (2015), Etkili Sınıf Yönetimi, Ankara, Anı yayıncılık
- Komisyon, (2014) Öğrenme Psikolojisi, Ankara, Anı yayıncılık
- Mahiroğlu, A. & Buluç, B. (2003). Orta Öğretim Kurumlarında Fiziksel Ceza Uygulamaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 1 (1), 1-18.
- Alpay, A. (2017). Akademik Bağlamda Ceza Hassasiyeti nin Ebeveynlik Tarzı ve Cinsiyet ile İlişkileri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 20-37. <https://doi.org/10.21764/efd.79771>
- Aypay, A. (2017). Punishment and Its Effects from the Perspective of Adolescent Students. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 249-268.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>

- Mahiroğlu, A., & Bulu, B. (2003). Orta Öğretim Kurumlarında Fiziksel Ceza Uygulamaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 81–93.
- Özcan, Y., Dolu, O., & Gül, S. K. (2011). Ceza Algısının Uyuřturucu Kullanımı üzerindeki Caydırıcı Etkisi: Bursa İli Ortaöğretim Kurumlarında Yapılan Bir Alan Araştırması. *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(4), 1–26.
- Yılmaz, F., & Babaođlan, E. (2013). Discipline Sınıf Öğretmenlerinin Disiplini Sağlamada Kullandıkları Ödül ve Ceza Yöntemleri (Şırnak İli Örneđi). *İlköğretim Online*, 12(1), 36–51.